

לקוטי תורה המבואר

מאמרים
על פרשיות התורה ומועדי השנה

מלוקטים מספרי
תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה לויתן זה יצרת לשחק בו
ביאור הפנימי במלחמת הלויתן עם שור הבר לעתיד

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציורים

פרשת שמיני

©
כל הזכויות שמורות
למערכת ליקוטי תורה המבואר

הרב לוי געלב

עורך ראשי

הרב משה גורארי' - הרב חיים זקס
הרב משה לינק - הרב משה מרינובסקי
עורכים

בשורה טובה

לשמוע ולהוריד אלפי שיעורים בחסידות, בתניא, דרך מצותיך,
לקוט"ת ותו"א ועוד, באודיו או בכתב
נא לבקר באתר החדש והמפואר אוצר החסידות
otzerhachassidus.com

לפרטים אודות מוקדי ההפצה בארה"ק וכן להשתתף בהוצאת ההפצה בארה"ק
050-4109309
L109309@gmail.com

יו"ל ע"י

לוי געלב
RabbiGelb@gmail.com

The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

פתח דבר

בעזה"י

בשבת והודיה לה', מוגש בזה לפני ציבור הלומדים, מאמר "ד"ה לויתן זה יצרת לשחק בו" בסדרת "לקוטי תורה המבואר", שהוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן נבג"מ זצוקלה"ה. ומטרתו להקל בלימוד ה'חסידישע פרשה' בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד 'הנחות' מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו"ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו"ר האמצעי, אור התורה וכו'). כמו כן נכתבו "ביאורי מושגים" - הסברה רחבה של מושגים יסודיים בחסידות, המופיעים במאמר.

גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא"ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש'דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר').

כפי שנראה לעין הקורא, נשתפרו הקונטרסים בתוספת מרובה על העיקר ממה שהיו, בעריכת המאמרים ע"י צוות משפיעים שיחי', עימוד ועיצוב חדש, וגם הגהה יסודי שיהיה נקי ומנופה מכל טעותי הדפוס, ועוד הרבה תיקונים אשר כל הרואה יאמר ברקאי.

לבקשת רבים, ניתן לקבל הקונטרסים מדי שבוע בשבוע באימייל, לקבלו נא לשלוח אימייל
RabbiGelb@gmail.com

כבר אמר דוד המלך ע"ה "שגיאות מי יבין", יתכן כי נפלו אי הבנות בעניינים המבוארים או טעותי הדפוס וכדומה. על כן שטוחה בקשתנו בפני ציבור המעיינים בקונטרס - לשלוח את הערותיהם ונתקנם בבוא העת א"ה.

כתובת למשלוח הערות: RabbiGelb@gmail.com

ויה"ר שנזכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים", ונזכה לשמוע תורה חדשה, "תורה חדשה מאתי תצא" (ישעיה נא, ד), במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

כ"ד ניסן - ה'תשע"ז

בברכת שבתא טבא

לוי געלב

מכון לעבדך באמת

ד"ר לוייתן זה יצרת לשחק בו

ביאור הפנימי
במלחמת הלוייתן עם
שור הבר לעתיד

תוכן המאמר

פרק א

מלחמת הלוייתן ושור הבר.....ז

פרק ב

ב' דרגות בצדיקים.....ח

פרק ג

מעלת כל אחד מב' סוגי הצדיקים על זולתו.....יב

פרק ד

הביאור הפנימי במלחמת הלוייתן ושור הבר.....כ

פרק ה

שחיטה בסנפירין ובקרניים.....כג

ב"ה. לקו"ת שמיני, ד"ה לויטן זה יצרת לשחק בו [יה, א – יה, ד]

פרשה שמיני

לויטן זה יצרת לשחק בו. איתא במדרש רבה פרשת שמיני פרק י"ג בהמות יח א ולויטן הם קניגון של צדיקים לעתיד לבא כו', בהמות נותן ללויטן בקרניו וקורעו, ולויטן נותן לבהמות בסנפיריו ונוחרו כו', ולא כך תנינן הכל שוחטין ובכל שוחטין ולעולם שוחטין חוץ ממגל קציר כו', עד, חידוש תורה

פרק א

מלחמת הלויטן ושור הבר

"לויטן¹ זה יצרת לשחק בו"².

[אודות הלויטן הנזכר בפסוק זה:]

איתא במדרש רבה פרשת שמיני פרק י"ג³:
בהמות ולויטן הם קניגון של צדיקים לעתיד
לבא כו'.

'קניגון' - פירושו משחק, שבו אנשים מגרים
חיות להלחם זו בזו ונהנים לראות את המלחמה
הזו, ולעתיד לבא יעשה הקב"ה לצדיקים 'קניגון'
בין 'בהמות' ולויטן. והמדרש ממשיך ומפרט:
בהמות נותן ללויטן בקרניו וקורעו, ולויטן
נותן לבהמות בסנפיריו ונוחרו כו'.

ה'קניגון' יהי באופן כזה שה'בהמות' נותן
(דוחף ונוגח) את ה'לויטן' בקרניו וקורעו והרגו
אותו, ואילו ה'לויטן' נותן את ה'בהמות'
בסנפיריו ו'נוחרו' (דוקר אותו בגרונו) והורגו.
והצדיקים יאכלו מה'לויטן' וה'בהמות' (כמבואר
בהמשך המדרש ובגמ' ב"ב עה, א).

ועל זה ממשיך המדרש ומקשה איך יאכלו
הצדיקים את ה'בהמות' שנשחטו ע"י סנפיריו של
ה'לויטן':

ולא כך תנינן⁴: 'הכל שוחטין, ובכל שוחטין,
ולעולם שוחטין, חוץ ממגל קציר [והמגרה
והשניים] כו'.

כלומר: בדרך כלל מכשיר החותך כשר
לשחיטה. אבל הכלי שמשמשים בו לקצירת

מאמרי כ"ק אדמו"ר זי"ע המיוסדים על מאמר זה –
ד"ה שלח לך תשי"א, ד"ה לויטן תשי"ב, ד"ה לויטן
תשמ"ז, ד"ה ונקדשתי תשמ"ז. וכמה מקומות בלקוטי
שיחות, כפי שיצויין להלן בהערות.

2. תהלים קד, כו.

ביאור הפסוק לפי פשוטו (ע"פ רד"ק ומצו"ד עה"פ):
הקב"ה ברא את הלויטן (הידוע ברוב גילוי) 'לשחק בו' –
ביום האמור לעיל בפסוק, היינו שהלויטן משחק ומטייל
ביום ועם כל הנבראים שבים.

3. סימן ג'.

4. משנה, ריש פרק א' דחולין.

1. המאמר נדפס בפרשת שמיני כי הוא מיוסד על מדרש
רבה בפרשת שמיני. והמדרש בא בפרשה זו כי הוא
מדבר אודות אחד מדיני הכשרות (שחיטה בסנפירים) שהיא
אחד הנושאים הנדונים בפרשתנו.

הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:

הנחת אדמו"ר האמצעי ממאמר זה ב'מאמרי אדמו"ר
הזקן על מארז"ל' ע' קמד ואילך (להלן: הנחת אדה"א).
הנחת אדמו"ר הצמח צדק ממאמר זה ב'מאמרי
אדמו"ר הזקן תקע"א' ע' קסג ואילך (להלן: תקע"א).
ביאור הצמח צדק על מאמר זה ב'אור התורה' שמיני
ע' תפה (להלן: אוה"ת).

מאתי תצא, שהקדוש ברוך הוא יתיר או שחיטה זו שישחוט הלוי את הבהמה בסנפיריו, ובהמות אלו זהו ענין שור הבר.^א ולהבין ענין קנינו זו דליות עם שור הבר.

הענין, כי יש ב' מיני צדיקים, הא' אותן שהם בסתר שעבודתם ברוחניות,

מבואר בכ"מ (ראה לקו"ת ויקרא ז, א. ועוד) שיש ב' סוגי נשמות – נשמות ד'עלמא דאתכסיא' ונשמות ד'עלמא דאתגליא'.

[עלמא דאתכסיא' נמשל לים – כי "כל מה שיש ביבשה יש בים" (חולין קכז, א) אלא שבים כל הדברים **מכוסים** ואינם נראים ומתגלים, ואילו 'עלמא דאתגליא' נמשל ליבשה שכל הברואים שביבשה אינם מכוסים אלא גלויים].

פירוש (בכל הבא לקמן ראה גם סה"מ תרנ"א ע' קג ואילך. ועוד):

אף שכל נשמות ישראל הם "חלק אלקה ממעל ממש" (כמבואר בתניא רפ"ב) היינו ששרשם הוא בעולם האצילות המיוחד לגמרי באלקות – רוב הנשמות ירדו דרך העולמות הנמוכים יותר (עולמות ב"ע) ע"י **עיכוב והתלבשות** בהן, ועל ידי ירידה זו נעשה **שינוי** בנשמות וכבר לא נרגשת בהן הדביקות באלקות כפי שהוא בהיותן בשרשן (ראה סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שז. תורת מנחם ח"י ע' 189. ועוד). אך יש נשמות מיוחדות ש"גם לאחר שירדו . . לעולם הזה . . לא נשתנה מהותן להיות דבר נפרד מאלקות" (אגה"ק סי' כ), אלא הן נשארות תמיד באותה מדריגה של דביקות באלקות כפי שהיא בהיותן בשרשן בעולם האצילות.

ונשמות מיוחדות אלו נקראות נשמות של 'עלמא דאתכסיא', "דהנה בראים שבים אינם נפרדים ממקורם, שהרי "כיון שעולים ליבשה

התבואה ('מגל קציר'), וכן הכלי שעל ידו חותכים עצים (הנקרא 'מגרה') ושיני הבהמה – מאחר שיש בהם פגימות וממילא הם קורעים את הבהמה ולא חותכים אותה, השחיטה בהן פסולה.

ואם כן תמוה, איך יאכלו הצדיקים את ה'בהמות' ש'נשחט' ע"י הסנפירים של ה'ליות' והרי הסנפירין דומין ל'מגרה' ו'שיניים' ואף הם 'קורעים' ואינם 'חותכים'?

עך – חידוש תורה מאתי תצא, שהקדוש ברוך הוא יתיר או שחיטה זו שישחוט הלוי את הבהמה בסנפיריו.

ו'בהמות' אלו [הנזכר במדרש] זהו ענין 'שור הבר'.^א

כמפורש במק"א שהלשון 'בהמות' קאי על'שור הבר' (ראה הגהת הצ"צ).

ולחבין ענין 'קנינו' זו דליות עם שור הבר. ולהלן יבאר תוכן הענין על פי פנימיות הדברים, וכן יבואר למה שחיסת בסנפירים אסורה בזמן הזה, אבל לעתיד לבוא הקב"ה יתיר שחיטה זו.

פרק ב

ב' דוגות בצדיקים

הענין: כי יש ב' מיני צדיקים.

[כדי להבין את הבא להלן, יש להקדים:

הנחות צמח צדק

א. וכמו שכתוב בתרגום יונתן בתהלים סימן נ' [פסוק י] על פסוק "בהמות בהררי אלה" – 'ותור בר' כו' [וראה גם פרקי דר"א י"א. מצודות עה"פ הנ"ל בתהלים]. ועיין בבבא בתרא דף ע"ד ב', ע"ה א.

פירוש בכוונת הלב, לייחד יחודים עליונים ובבחינת עליות, וכגון רבי שמעון

דלאחר הירידה למטה לעוה"ז, הרי אפי' כאשר הן בטילות לאלקות, אין זה ביטול במציאות ממש ואין לנשמות אלו הכרה והרגשה טבעית שאין להם מציאות בפני עצמה נפרדת מאלקות.

ועוד מבואר בכ"מ, שגם בנשמות הצדיקים הגדולים יש נשמות רבות מ'עלמא דאתגליא', ורק צדיקים מיוחדים יש להן נשמות דעלמא דאתכסיא והם נקראים בזהר (ח"ג קפז, ב) 'נוני ימא' [- דגי הים]⁶, "והטעם שנקראים נוני ימא, הוא כמשל הדגים שבים שהם מכסה עליהם וכל חיותם נבלע במי הים והיו לאחדים ממש כו' כך שרש נשמות הצדיקים הללו תמיד קשורים בעולם העליון בתמידות בלי הפסק כלל" (הנחת אדה"א)⁷.

וכעת יבאר שב' סוגי הצדיקים - נשמות מ'עלמא דאתכסיא' ונשמות מ'עלמא דאתגליא' - חלוקים אף באופן עבודתם:]

הא': אותן שהם בסתר, שעבודתם ברוחניות, פירוש: בכוונת הלב, לייחד יחודים עליונים, ובבחינת עליות.

הצדיקים המיוחדים הנקראים 'נוני ימא' - "גם כאשר הם נמצאים למטה הם בדיוק כמו שהם למעלה" (ע"פ לקו"ש ח"ב פ' שלה). ולכן - כיון שנשמות אלו נמצאות תמיד 'למעלה', בעולם האצילות - ביכולתן לפעול יחודים עליונים

(שיוצאים מן הים, מקור חיותם) מיד מתים" (ע"ז ג, א), וכלולים תמיד במקורם. ולא זו בלבד שכאשר נפרדים ממקור חיותם הם 'מתים', כי כל מציאותם היא רק בהיותם בתוך מקורם, אלא עוד זאת, שגם כאשר נמצאים במקורם אינם מציאות בפני עצמם כלל, אלא **כל מציאותם היא מקור חיותם**, כמבואר במ"א בטעם הדין דכל שבים אינו חוצץ (מקוואות פ"ו מ"ז) - דהגם שהם ברואים שבים, היינו שיש כאן מציאות ש'נבראה' מן המים, מ"מ כל מציאותם היא המים עצמם ולכן אין חוצצים" (ד"ה לויטן תשי"ב). ועד"ז הוא בנוגע לנשמות אלו - דגם לאחר שירדו למטה בעולם הזה, הן תמיד בביטול מוחלט לאלקות בדיוק כמו בשרשם בעולם האצלי, ומרגישות תמיד את מקורן ואין להן מציאות נפרדת לעצמם וכל מציאותן היא רק מציאות המקור (ע"ד הברואים שבים)⁵.

ואילו הנשמות הרגילות - שבירידתן למטה לעוה"ז 'נשתנו' מכפי שהן בהיותן בשרשן - נקראות בשם נשמות ד'עלמא דאתגליא', דהנה "הברואים שביבשה הרי אף שהעפר הוא מקורם מ"מ יכולים להיות נפרדים ממקורם לפי שעה (שיכולים להיות לפי שעה באויר), וגם כשנמצאים על האדמה אין הם חלק ממציאות העפר אלא הם מציאות בפ"ע" (ד"ה לויטן שם). ועד"ז הוא בנוגע לנשמות אלו -

6. זהו גם הטעם הפנימי שעל משה רבינו נאמר (שמות ב, י) "מן המים משייתו" - כי משה היה מנשמות אלו ד'נוני ימא' - 'עלמא דאתכסיא' (ע"פ תקע"א. ובכ"מ).
7. בזהר שם מבואר דזהו הפי' הפנימי בפסוק (בראשית מח, טז) "וידגו לרוב בקרב הארץ", היינו שהפסוק מרמז לצדיקים נעלים אלו ("נוני ימא"), שגם כאשר הם בעוה"ז הגשמי ("בקרב הארץ"), הם נשארים דבוקים ובטלים במקורם כמו הדג שבים (וראה בהגהת הצ"צ להלן).

5. וראה ב'ביאור' על המאמר (שנרפס לאחר מאמר זה בלקו"ת) דנשמות אלו "הם מיחוד או"א והם הנקראים אחים וריעים". וכל זה עולה בקנה אחד עם המבואר כאן וכמ"ש אדמו"ר הצ"צ באוה"ת: "ולפי"ז יובן מעלת הנשמות שנמשכו מיחוד או"א, שיש בהם בחי' ביטול ביותר, כי זהו ממש ענין יחוד דאו"א. ולכן נקראים 'נוני ימא', שהם בבחי' ביטול תוך מקורם ולא כמו ברואין דיבשה שהם בחי' יש ונפרד ממקורו". עיין שם באריכות.

בר יוחאי כשהיה במערה י"ג שנה, שבודאי לא היה יכול לקיים במעשה כמה מצות מעשיות, שהרי לא היו ניוונים רק מחרובא ועינא דמיא דאיברי להו, אם כן לא קיים אכילת מצה בפסח וקידוש על היין ואתרוג וסוכה כו',

ולכן מוכרחים לומר שאף במערה קיים רשב"י את המצוות – אלא שהקיום היה באופן אחר לגמרי, היינו "שהיתה עבודתו ע"י כוונת לבו ברוחניות, שע"יז ה' גורם כל היחודים עליונים שבאצ"י המרומזים באותן המצוות" (תקע"א). כלומר:

"ידוע לכל מעיין בספרי המקובלים, כמו בפרדס ובכתבי האריז"ל, איך שעיקר מגמתינו בתורה ובמצוות ובק"ש ותפלה הוא ליחד יחודים עליונים [בעולם האצילות]" (שרש מצוות התפלה פ"ב), וכל מצוה פרטית פועלת יחוד מסוג אחר. ורשב"י – שהיה מהצדיקים ד'נוני ימא' והיה נמצא למטה תמיד כאילו הוא 'למעלה' – היה יכול לפעול בעולם האצילות את היחודים שאנו פועלים ע"י קיום המצוות גם ללא קיום המצוה בפועל¹².

[והוא קיום המצוות על דרך¹³ ש"קיימו האבות כל התורה עד שלא ניתנה" (יומא כח, ב), "שבודאי אין הפירוש שקיימו במעשה בפועל ממש כמ"ש במקום אחר, רק שקיימו ופעלו כל

למעלה, ע"י כוונת הלב⁸. ועבודה זו נקראת עבודה 'בסתר', היינו עבודה עם ענינים נסתרים ונעלים.

ובגוון: רבי שמעון בר יוחאי, כשהיה במערה י"ג שנה, שבודאי לא היה יכול לקיים במעשה כמה מצות מעשיות, שהרי לא היו ניוונים רק מ"חרובא ועינא דמיא דאיברי להו"⁹ – עץ חרוכים ומעיין מים שנבראו בשבילם], אם כן, לא קיים אכילת מצה בפסח, וקידוש על היין, ואתרוג, וסוכה כו'¹⁰.

בפשטות, רשב"י לא קיים כמה מצוות מעשיות כשהי' במערה כי הי' בגדר אונס ד"רחמנא פטריה" (כ"ק ח, ב. ובכ"מ). אבל "מ"מ הרי "אונס כמאן דעביד לא אמרינן" (ירושלמי קידושין ג, ב), ונמצא שבפשטות אצל רשב"י היה חסר המעלה דקיום המצוות" (ע"פ ד"ה ונקדשתי תשמ"ז).

אך, "קשה לומר שמלמעלה סובבו הדברים כך לרשב"י יחסרו המשכות מסויימות" (תרגום מלק"ש ח"ג פרשת וירא¹¹).

8. ובעומק יותר:

כיון שהצדיקים שנשמתם היא מ'עלמא דאתכסיא' לא נשתנה מהותן להיות דבר נפרד מאלקות" (כנ"ל בפנים מאגרת הקודש), הרי מלכתחילה אין הם רואים לפנייהם עולם נפרד מאלקות אלא יש להם הכרה והרגשה טבעית ש"אין עוד מלבדו" וכל העולם והנבראים בטלים לגמרי באלקות (היינו שעבודתם הם הוא בבחי' 'יחודא עילאה' (ראה לקו"ש ח"ה ע' 22 הערה 42)) – מובן שאצלם מעיקרא לא שייך ש'יתעסקו' עם הגשמיות והחומריות של העולם המסתיר על אלקות כדי לבררו ולזככו, שהרי מצד ההסתכלות שלהם, לכתחילה הכל בטל ומבוטל לאלקות ולא קיים במציאות שום דבר המסתיר עליו ית'. ועיקר עבודם היא, איפוא,

עבודה רוחנית, ליחד יחודים בכוונת הלב.

9. שבת לג, ב.

10. בביאור הטעם שלא נעשה לרשב"י נס שיהי' לו מצה ויין ואתרוג כו' (כמו שנעשה לו נס עבור צרכיו הגשמיים) – ראה בד"ה ונקדשתי תשמ"ז. וראה גם שיחת פסח שני תשמ"ג.

11. וראה עד"ז בד"ה שלח לך תשי"א.

12. בביאור הטעם שאעפ"כ כשהי' ביכלתו לקיים מצוות מעשיות, היה צריך רשב"י לקיימם (אף שבעצם היה ביכלתו להמשיך אותן המשכות ע"י יחודים עליונים) – ראה ד"ה שלח לך תשי"א ושיחת פסח שני תשמ"ג.

13. ראה בעיונים בסוף המאמר.

וכן האריז"ל היה גם כן גם בבחינה זו [וכן הבעש"ט ז"ל].¹ והב' הם אותן צדיקים שהן בגילוי, שעבודתם בגשמיות בקיום המצות מעשיות, ושמחת בחגך, שהוא גם כן המשכת אורות עליונים, מועדי הוי', והשמחה הוא הגילוי אור אין סוף ב"ה שנמשך ומתגלה.² והמשכה זו הוא על ידי המצות בעובדא

הצדיקים שהם בבחי' 'עלמא דאתגליא' אינם באותה מדריגה גבוהה של הנשמות ד'עלמא דאתכסיא', וכאשר נשמות אלו נמצאות למטה, אין הם כלל באותה מדריגה כמו שהיו 'למעלה'. ולכן "אין להם עסק בנסתרות לייחד יחודים עליונים בבחינת הרוחניות" (אדה"א).

ולכן – עיקר העבודה של צדיקים אלו הוא בכירור וזיכוך דברים גשמיים ע"י קיום מצוות מעשיות בפעולות גשמיות (עבודה בענינים גלויים שאינם נסתרים), וביכולתם להמשיך אלקות רק ע"י מצוות אלו.¹⁸

"וְשִׂמְחַת פְּחָדְךָ"¹⁹, שהוא גם כן המשכת אורות עליונים, "מועדי הוי"²⁰, והשמחה הוא הגילוי אור אין סוף ב"ה שנמשך ומתגלה.³

הנהגות צמח צדק

ב. רצונו לומר: על דרך מה שכתוב בזהר חלק ג' (דף קפ"ז ע"ב) על פסוק [בראשית מח, טז] "וידגו לרוב בקרב הארץ". מה שאין כן שאר 'נוני ימא' שאינם בארץ, רק בים, זהו ענין המלאכים כו'. ג. וכמו שנתבאר לעיל בפרשת צו [ד"ה להבין מ"ש בהגדה].

למצוות מעשיות כדי להמשיך אלקות, אלא עוד זאת: מצד מדריגתם, עיקר העבודה שלהם חייבת להיות בפעולות גשמיות, כי מאחר שלצדיקים אלו יש שייכות לעולם, היינו שאצלם אין נרגש לגמרי שהעולם בטל במציאות לגמרי ואין שום דבר נפרד מאלקות (וראה לקו"ש ח"ה ע' 22 שאצל צדיקים אלו נרגש רק הביטול ד'יחודא תתאה') – לכן עבודתם היא לברר את העולם ולזככו ולקשרו לאלקות, ע"י עשיית מצוות בדברים גשמיים ומבררים את הגשמיות ומעלים ומקשרים אותה לאלקות.

[וראה עד"ז בד"ה החודש תרס"ו: "אבל נשמות שמבחינת 'מלכות' [היינו נשמות דבי"ע, נשמות ד'עלמא דאתגליא] יש להם שייכות אל הגוף, וממילא הגוף מסתיר עליהם וצריכים עבודה לתקן גופם להיות בבחי' ביטול"].

19. דברים טז, יד.

20. ויקרא כג, ב.

היחודים עליונים הנעשים עתה על ידי מצות מעשיות, שגרמו ועשו זה המה על ידי כוונתם ברוחניות" (תקע"א¹⁴).

וכן האריז"ל היה גם כן גם בבחינה זו [וכן הבעש"ט ז"ל].¹⁵

אף שהאריז"ל והבעש"ט בודאי קיימו מצוות מעשיות בפועל¹⁶, היה בהם גם מבחי' זו, היינו שמלבד קיום התורה והמצוות בפועל, עסקו גם ביחודים עליונים ע"י כוונת הלב. כי גם האריז"ל והבעש"ט היו מהצדיקים ד'נוני ימא'.

"וכגון זה היו כמה צדיקים בדורות התנאים, וכן בכל דור ודור" (הנחת אדה"א¹⁷).

והב': הם אותן צדיקים שהן בגילוי, שעבודתם בגשמיות, בקיום המצות מעשיות.

14. ועד"ז הוא בהנחת אדה"א ובד"ה לוייתן תשי"ב.
15. תוקן ע"פ כתי"ק אדמו"ר הצ"צ נ"ע – וכפי שצויין בהגהות של אדמו"ר הרשב"ב נ"ע כאן. וראה גם בהנחת אדה"א ובתקע"א שאף שם הוזכר הבעש"ט כאחד מצדיקים אלו.

16. ראה בתקע"א: "פירוש, שהיה בו גם מבחינה זו, ולא זו בלבד". ועד"ז ביאר כ"ק אדמו"ר זי"ע (בדבריו שנדפסו ב'המלך במסיכו' ח"א ע' שיד).
וראה לעיל הערה 12.

17. ועד"ז איתא לקמן במאמר דידן: "וישנם בכל דור ודור", וכ"ה בתקע"א. וראה בפרטיות יותר בענין זה בד"ה לוייתן תשי"ב.

18. ליתר ביאור:
צדיקים אלו עוסקים במצוות מעשיות דוקא לא רק משום שאינם יכולים לפעול יחודים עליונים למעלה וזקוקים

דוקא, כמאמר רז"ל שבזמן הבית אין שמחה אלא בבשר, דהיינו מצות שלמי שמחה שהיו מביאים בכל יום טוב בו, ועכשיו אין שמחה אלא ביין וכדלקמן, ועיקר ההמשכות בפסח על ידי מצה, ובשבועות על ידי מתן תורה, ובסוכות על ידי סוכה ולולב ומינוי, ובלעדי זה אי אפשר להמשיך כלל.^ד

וע"י ממשיכים את ההמשכה ויכולים לשמוח בגילוי אור א"ס.

[בפרטיות יותר, עיקר המשכת אלקות ביו"ט היא ע"י המצוה הפרטית השייכת לכל יו"ט בנפרד:]

ועיקר ההמשכות בפסח על ידי מצה, ובשבועות על ידי מתן תורה²², ובסוכות על ידי סוכה ולולב ומינוי, ובלעדי זה אי אפשר להמשיך כלל.^ד

כי רק הצדיקים ד'נוני ימא', ה'נמצאים למטה כמו למעלה', יכולים להמשיך המשכות ולייחד יחודים ע"י עבודה רוחנית – משא"כ צדיקים רגילים (וכ"ש סתם בני אדם), כנ"ל.

פרק ג

מעלת כל אחד מב' סוגי הצדיקים על זולתו

[וכעת יבאר המעלה שבכל אחד מב' סוגי העבודה הנ"ל על זולתו, וכן יבואר איך ב' העבודות הם כנגד הענינים הפנימיים ד'ליות' ו'שור הבר'.

ותחילה יבאר המעלה שבעבודת הצדיקים ד'נוני ימא' – העבודה הרוחנית דיחוד יחודים עליונים למעלה²³]:

הנחות צמח צדק

ד. אבל רבי שמעון בר יוחאי, שהיה מבחינת 'ליות' ו'נוני ימא' דאולין ביבשתא, כנ"ל, המשיך ההמשכות כשהיה במערה על ידי יחודים ועליות בו, כנ"ל.

דוגמא לכך שאצל צדיקים אלו עיקר העבודה הוא במצוות מעשיות – היא ענין מצוות השמחה ביו"ט. דהנה השמחה ביו"ט היא כתוצאה מזה שביו"ט נמשך מלמעלה גילוי אור א"ס ב"ה, "ולכן הוא שש ושמה בו ותהי השמחה גדולה, כמשל בן המלך שיצא מן השביה, ובא וראה את פני אביו" (לקו"ת פ' צו ד"ה להבין מ"ש בהגדה – נסמן בהגהת הצ"צ כאן). ואצל צדיקים אלו, הגורם להמשכת והתגלות אור א"ס ב"ה ביו"ט הוא קיום מצוות מעשיות דוקא, כפי שהולך ומפרט:

והמשכה זו הוא על ידי המצות בעובדא דוקא, כמאמר רז"ל²¹: שבזמן הבית אין שמחה אלא בבשר, דהיינו, מצות שלמי שמחה שהיו מביאים בכל יום טוב בו. ועכשיו אין שמחה אלא ביין, וכדלקמן.

הטעם הפנימי לכך שמצות שמחת יו"ט היא ע"י אכילה ושת' גשמית – הוא כי מאחר שעיקר השמחה הוא התגלות אור א"ס (כנ"ל), ובצדיקים אלו (וכן אצל סתם בני אדם) א"א להמשיך גילוי אור א"ס בלא מצוות מעשיות, לכן ניתנה לנו מצוה גשמית של אכילת בשר ושתית יין שבו

21. ראה שו"ע רבינו סי' תקכט, ז. וש"נ.

22. הביאור דלקמן מיוסד על המשמעות דהנחת אדה"א ועוד כמה מקומות. אך כפי הנראה באוה"ת מבאר באופן אחר קצת.

22. לביאור ענין המצוה המעשית של 'מתן תורה' שמקיימים בשבועות – ראה בעיונים בסוף המאמר.

והנה, באמת אי אפשר להגיע (אן רירען בל"א) אלקותו יתברך על ידי עבודה

הגשמיות אלא על ידי עבודה רוחניות של הצדיקים הנ"ל, והם נקראים יח ב
נוני ימא, כדגים אלו שהים מכסה עליהם, כך הם מבחינת עלמא דאתכסיא,
וישנם בכל דור ודור, שהם צדיקים שבסתר כו', והם המחברים העולמות
לאין סוף ב"ה, והו ענין לוייתן, שהוא לשון התחברות, כמו הפעם ילוה

המיוחדים ד'נוני ימא' שבכל דור ודור (שהם
בבחי' 'עלמא דאתכסיא' (כנ"ל בארוכה)), היינו
צדיקים אלו שביכולתם ליחד יחודים למעלה ע"י
עבודה רוחנית ("שאין שם שיתוף גשם וגבול
כלל" (הנחת אדה"א)) – יכולים 'להגיע' ('אן רירען')
ולהתקשר ממש באלקות²⁴.

והם המחברים העולמות לאין סוף ב"ה.^ה
מלבד זה שצדיקים אלו 'מתחברים' ומתקשרים
ממש באלקות, הנה ע"י עבודתם הם פועלים גם
שהעולם עצמו (וכן כל העולמות העליונים)
יתחברו לא"ס (כפי שיבואר להלן בסוף פרק זה).

וזהו ענין 'לוייתן', שהוא לשון התחברות, כמו

והנה, באמת אי אפשר 'להגיע' ('אן רירען' בלשון
אידיש) אלקותו יתברך על ידי עבודה
הגשמיות, אלא על ידי עבודה רוחניות של
הצדיקים הנ"ל. והם נקראים 'נוני ימא', כדגים
אלו שהים מכסה עליהם, כך הם מבחינת 'עלמא
דאתכסיא', וישנם בכל דור ודור, שהם צדיקים
שבסתר כו'.

כאשר מקיימים תורה ומצוות ע"י עשי'
גשמית, הרי למרות שבודאי מתקשרים לאלקות
ע"י זה, "מ"מ הרי זה מבחי' גשם וגבול של
הנבראים התחתונים" (הנחת אדה"א), ומאחר שהקשר
לאלקות נוצר ע"י ענין גשמי – היינו ענין מוגבל
– מובן שהוא קשר מוגבל. ולכן רק הצדיקים

הנהגות צמח צדק

ה. ועל דרך שאמרו [זח"ג רכב, ב]: 'דוד היה מחבר תורה שלמעלה בחקב"ה'.

בתכלית היחוד ממש].
וזהו גם הביאור הפנימי בדברי הגמ' (ברכות לה, ב)
דפרשת וחי' אם שמוע שנאמר בה "ואספת דגניך" (היינו
שאין מלאכתן נעשית ע"י אחרים) מיירי "בזמן שאין
ישראל עושין רצונו של מקום". דהנה אחד החילוקים
בין פרשה ראשונה דק"ש ופרשה השני' (פרשת וחי'
אם שמוע) הוא – שדוקא בפרשה ראשונה נאמר "בכל
מאדך". וידוע ד"בכל מאדך" מורה על מסירות נפש.
ולכן, הענין ד'עושים רצונו של מקום' (שמורה על יחוד
אמיתי באלקות) שייך דוקא בפרשה ראשונה דק"ש,
העבודה ד'מסירות נפש'. משא"כ בפרשת 'והיה אם שמוע'
– למרות שמוזכר בה קיום המצוות ('והיה אם שמוע'
תשמעו אל מצותי'), מאחר שאין בה 'מסירות נפש',
אין בה הענין ד'עושים רצונו של מקום' (ע"פ הגהת
הצ"צ להלן).

²⁴. המעלה שישנה בעבודה הרוחנית (- שאינה מוגבלת,
בניגוד לקיום מצוות מעשיות בגשמיות), יכולה להיות
אצל כל יהודי בעבודה דמסירות נפש. וכידוע (ראה בסה"מ
תש"ט ע' 121) דענין המס"נ אינו מפורש לגמרי בתורה,
להיות עבודה בלתי מוגבלת כלל ולמעלה גם מהגבלות
של תורה (ראה ביאור הדבר בביאורנו לד"ה להבין מאדו"ל
ע"פ כי טובים – פרשת שמות). ולכן ע"י העבודה דמס"נ
מתדבקים ומתייחדים באלקות בתכלית היחוד כמו הצדיקים
ד'נוני ימא' ע"י העבודה הרוחנית שלהם (ע"פ לקו"ש ח"ה
ע' 193 – ע"ש בהערה 65).

[ו"לכן מצינו (מגיד מישרים ריש פרשת בראשית סוף
ד"ה הלא לך למנדע) שהמגיד אמר להבית יוסף שיזכהו
למסירות נפש, דמשמע שזה גדול יותר מכל קיום התורה
ומצוות" (אוה"ת – אף שהביאור שם הוא באופ"א קצת,
ראה לעיל הערה 23). והיינו כנ"ל, כי דוקא במס"נ, שהיא
עבודה בלתי מוגבלת לגמרי מתדבקים ומתייחדים באלקות

יח ג אישי אלי כו'.¹ אך, להיות כי העולם הזה הוא גשמי, לכן צריך לצדיקים שעבודתם בגשמיות לקיים מצות מעשיות, והוא שאמרו רז"ל עמוד אחד

"הפעם ילֹוה אישי אֵלִי כו"²⁵

היחוד, שלמעלה מעלה מהקשר לאלקות הנוצר ע"י העבודה ד'ראיה' ו'שמיעה' (ע"פ ד"ה לויטן תשמ"ז).

ולכן נקראו הנשמות ד'נוני ימא' בשם 'לויטן', על שם "הפעם ילֹוה אישי אלי". שהרי דוקא צדיקים אלו מתקשרים לאלקות (ומקשרים את העולמות לאלקות) בקשר אמיתי ובלתי מוגבל כלל, בהיותם עובדים את ה' ע"י יחודים עליונים ורוחניים.

[ועתה יבאר מהי מעלת הצדיקים העומדים ב'עלמא דאתגליא' שעיקר עבודתם במצוות מעשיות בגשמיות:]

אך, להיות כי העולם הזה הוא גשמי, לכן, צריך לצדיקים שעבודתם בגשמיות, לקיים מצות מעשיות.

הנהות צמח צדק

ו. הג"ה: עיין פרק קמא דעבודה זרה דף ג' ע"ב: "דביעית יושב ומשחק עם לויטן, שנאמר 'לויטן זה יצרת' כו". ועיין בשמות רבה פרק מ"ו דף קל"ב ב', מענין: "לויטן זה" כו'. ובוהר חלק א' ויחי דף רמ"ו א'. שמות י"א ע"ב. בשלח דף נ' ע"ב. אחרי דף נ"ח ע"א. שלח קע"ד א'. ועיין בעמק המלך שער י"ד פרק י"ד דף פ"ד ע"ג. והנה, בג' שעות רביעיות, הוא נקרא 'סמוך למנחה', כדאיתא בגמרא ריש פרק 'ערכי פסחים', ויצחק תיקן תפלת המנחה לפנות ערב, וידוע דיצחק הוא לשון צחוק ושחוק, כמו שכתוב [בראשית כא, ג.] ולכן, אז "יושב ומשחק עם לויטן" כו'. ועיין מה שכתוב בפירוש 'מנחה' בד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה [תו"א כה, ג.] כו'. גם: כי יצחק חפר בארות, שהוא ענין 'העלאת מיין נוקבין'. ועיין ב[זהר] פרשת תולדות (דף קמ"א סוף ע"א). והנה, מבואר במקום אחר [לקר"ת שלח מג, א. ועוד] ענין הנוכח בגמרא (ריש פרק ו' דברכות) – דפרשת 'והיה אם שמע' לא נקרא עדיין 'עושים רצונו של מקום' כדבעי (עיין שם בתוספות), והיינו, לפי שלא נאמר בה 'בכל מאדך' כמו בפרשת 'שמע', דהיינו, שלחיות ההמשכה והגילוי מ'סוכב כל עלמין' ב'ממלא כל עלמין' – וזהו הנקרא 'עושים רצונו של מקום' – והו דוקא על ידי 'בכל מאדך', בלי גבול כו'. וזהו הבחינה הנוכח באן, 'שלהניע' ולהמשיך בחינת "הפעם ילֹוה כו", והו על ידי העבודה הרוחנית של הצדיקים הנקראים 'נוני ימא', מה שאין כן בלא בחינת 'בכל מאדך', אף שנאמר "והיה אם שמעו תשמעו כו", בנ"ל. ועל דרך זה אמרו רז"ל פרק קמא דעבודה זרה (שם [ג, ב]): "משחב בית המקדש, אין שחוק כו", וכמ"ש ב[זהר] פרשת תרומה (קס"ו, ב) בענין 'ונהר יחרב ויבש'. ו[בזהר] בבראשית (דף ו' ע"ב). ומ"ש הרמ"ז שם (דף ו' א') גבי 'לרחוק' – דא יעקב. ועוד יש לומר בזה, על פי מ"ש בכתבי האר"ז:ל' שעל ידי תורה ומצוות ממשיכים יחוד ז' ונוקבא אבל להמשיך יחוד אבא ואימא – שהוא המשכת אור חדש מאין סוף ב"ה – הוא על ידי מסירת נפש דייקא, וזהו ענין קריאת שמע, למסור נפשו ב'אחר', ועיין מ"ש מזה ב'ביאור' ע"פ ונקדשתי בתוך בני ישראל בפרשת אמור [לקר"ת אמור לב, ג]. וזהו הפירוש מה

היות שהעולם הזה הוא גשמי, ותכלית בריאתו היתה ע"מ שהעולם הגשמי יתברר ויהי קשור לאלקות, נמצא שיש מעלה גדולה דוקא בעבודת הצדיקים שעיקר עבודתם במצוות מעשיות בגשמיות – כי דוקא על ידי עבודתם נפעל הברור דעוה"ז הגשמי²⁶.

[כדי להבין את הבא לקמן, יש לבאר בפרטיות יותר את מעלת הצדיקים העומדים ב'עלמא דאתגליא' – המעלה שעל ידם דוקא מתברר עוה"ז הגשמי.

דהנה, כאשר מבררים את הגשמיות של

העולם ועי"ז מתקשרים לאלקות – מתקשרים לעצמותו ומהותו ית' ממש, כי כדי "להמשיך את האורות העליונים . . . אי אפשר לגרום המשכה זו אם לא ע"י מעשה דוקא ולא במחשבה כו'. והטעם הוא משום ד"סוף מעשה עלה במחשבה תחלה" (ע"פ נוסח פיוט לכה דודי) וכמאמר "נעוץ תחלתן בסופן וכו'" (ספר יצירה פ"א מ"ז), שכל דבר שהוא גבוה ומרומם יותר בעצם יתלבש דוקא בדבר היותר נמוך" (לקו"ת שלח – צוין בהגהת הצ"צ כאן, וראה עד"ז בהנחת אדה"א כאן)²⁷.

והיינו, כי תכלית "ובראות כל העולמות

הנהגות צמח צדק

שכתוב כאן שהמשכה זו הוא דוקא על ידי עבודה רוחנית שמבחינת 'לויטן', דהיינו, חיבור ה'יש' ל'אין' כו', בבחינת מסירת נפש באחד, ועל ידי זה ממשיכים להיות "ילוח אישי אלי" (ועיין מ"ש סוף ד"ה וללבן שתי בנות [תו"א ויצא כג. א] בענין ילוח אישי, וכד"ה נשא את ראש בני גרשון [לקו"ת נשא כא, ד]). גם יש לומר פירוש "עבודה רוחנית דנשמות שמבחינת לויטן", על דרך מה שכתוב בשולחן ערוך אורח חיים (סימן צ"ח סעיף א') – שהתפשטות הנשמות קרוב למעלת הנבואה כו', ובענין המבואר בפרי עץ חיים שער מ"ז פ"א על הארז"ל – "אם הייתי דורש שמונים שנים" כו'. והנה, אמרו רז"ל: "משחרב בית המקדש אין שחוק כו'. ברביעיות מאי עבד, יושב ומלמד תינוקות של בית רבן תורה". ועיין מ"ש במקום אחר על פסוק 'וכל בניך למודי הוי' [לקו"ת פרשת ראה]. ועיין בפרדס בערך הכינויים ערך 'ברונים', ו'כרוב', חיינו, כרכיא. ועיין מ"ש בד"ה מי יתנך כאח לי [לקו"ת שה"ש מד, ב]. ועיין מ"ש [בבוהר] פרשת ויצא קנ"ו ובמקדש מלך שם) עד כאן הג"ה.

²⁶. ליתר ביאור:

כמובן ופשוט, אף הצדיקים דבחינת 'נוני ימא' פועלים שהעולמות יתקשרו לאלקות, כמפורש לעיל במאמר שנשמות אלו הם "המחברים העולמות לא"ס ב"ה" אלא שיש חילוק בין הפעולה בעולם של הצדיקים ד'נוני ימא' לפעולה בעולם של הצדיקים העומדים ב'עלמא דאתגליא'. דהנה נתבאר לעיל (הערות 8, 18) שאחד החילוקים בין ב' סוגי הצדיקים הוא שאצל הצדיקים ד'נוני ימא' מלכתחילה לא קיימת מציאות נפרדת של עולם, ואצלם מונח בפשטות שאין עוד מלבדו, משא"כ אצל הצדיקים ד'עלמא דאתגליא' קיימת מציאות של עולם נפרד מאלקות, רק שעבודתם היא לברר את העולם, שהעולם יהי בטל לאלקות.

ולפ"ז מובן דכאשר הצדיקים ד'נוני ימא' מחברים את העולמות לא"ס – אי"ז ע"י 'התעסקות' עם העולם ע"מ לבררו, שהרי זה דבר שאינו שייך כלל לגבם כי אצלם מלכתחילה לא קיימת מציאות של עולם נפרד מאלקות

אלא שע"י עבודתם ביחודים עליונים, בדרך ממילא נמשכת אלקות בעולמות עד שהעולמות מתקשרים ומתחברים לא"ס בתכלית היחוד.

ובלשון כ"ק אדמו"ר זי"ע (לקו"ש ח"ד ע' 1232 הע' 19) בקשר לרשב"י (שהיה מהצדיקים ד'נוני ימא', כנ"ל במאמר): "המשיך המשכות ופעל הברור [בעולם] ע"י עבודה ברוחניות בדרך ממילא שלא בדרך התלבשות" (ומציין שם למאמר דידן).

משא"כ אצל הצדיקים העומדים ב'עלמא דאתגליא' – כיון שמצד דרגתם העולמות נראים לדבר נפרד מאלקות, נמצא דעבודתם היא להתעסק עם העולם ולפעול בירור בדרך התלבשות, היינו שמתעסקים עם העולם עצמו ומבררים אותו עד שהעולם מצד גדרו הוא מתברר ונעשה קשור לאלקות.

²⁷. "וע"ד דכתיב (דברים ח, ג) "כי לא על הלחם לבדו יחי האדם כי על כל מוצא פי הוי' יחי האדם", ידידעה הקושיא בזה, למה צריך האדם ל'המוצא פי הוי'?

וצדיק שמו שעליו העולם עומד,²⁹ וכל מה שיש ביבשה יש בים, כי באמת צריך להיות הא והא. כי הנה הילוך הצדיקים הנקראים נוני ימא היא נפלאה

העולם, היינו הצדיקים המתעסקים עם העולם ומבררים את העולם ומעלים אותו לאלקות.

ולאידך, ממאמר חז"ל ש'עליו העולם עומד' מוכן ש'הארץ וכל אשר עליה כמו הים עומד עליו'. . [היינו ד]קאי בין על 'עלמא דאתגליא' ובין על 'עלמא דאתכסיא'. . וא"כ צדיק שבארץ [הצדיקים ד'עלמא דאתגליא'] הוא יסוד ועמוד לסמוך גם ל'עלמא דאתכסיא', ולפ"ז מוכרח שיש מעלה ומדרגה גבוהה בצדיקים שבארץ [-הצדיקים ד'עלמא דאתגליא'] יותר מצדיקים שבים העליון [-ה'נוני ימא'] (הנחת אדה"א).

והיינו כנ"ל, דמאחר ש"סוף מעשה במחשבה תחילה", הרי דוקא הצדיקים המתעסקים עם העולם הגשמי לבררו ולזככו ולקשרו לאלקות, הם המתקשרים עם עצמותו ומהותו ממש. ו'כל מה שיש ביבשה יש בים'³⁰, כי באמת צריך להיות הא והא.

ע"פ זה יבואר הפירוש הפנימי בדברי חז"ל ש"כל מה שיש ביבשה יש בים":

הנהות צמח צדק

ז. ועיין מ"ש בר"ה 'אשריה להוי' [תרא סג, ג]. ועיין מ"ש ב'ביאור' ע"פ וקבל היהודים [תרא צו, א]. וע"פ טובה הארץ מאד מאד [לקו"ת שלח לח, ב].

(חגיגה יב, א) ד"ארץ קדמה לשמים". והביאור הפנימי בזה הוא דאף דבפועל השמים נבראו תחילה, ואף שודאי גם בענין ה'מדריגות', ענין הרוחניות ('שמים') יותר נעלה מענין הגשמיות ('ארץ'), אעפ"כ הארץ קדמה, כי בשרש הענין הגשמיות קדמה ובאמת הסיבה שנבראו 'שמים' וכל האורות העליונים היא רק כדי שיהי 'ארץ' – עולם הזה הגשמי, ש'נתאוה' עצמותו ומהותו ית' לעשות לו ית' דירה בה (וראה בענין זה בלקו"ת פר' צו ד"ה ששת ימים השני. ובכ"מ).

29. זהו חלק ב' רעא, א. ועוד.

30. חולין קצו, א.

עליונים ותחתונים' להיות לו דירה זו בתחתונים" (תניא פל"א), ונמצא דסיבת המשכות כל האורות העליונים ובריאת כל העולמות עליונים הכל הוא כדי שיברא עוה"ז הגשמי (כדי שאח"כ יוכל להיות 'דירה בתחתונים'). הרי דה'מחשבה תחילה' – הסיבה והגורם לכל הדרגות והעולמות הרוחניות – היא ה'סוף מעשה', עוה"ז הגשמי²⁸.

ולכן, דוקא ע"י שמקיימים מצוות מעשיות, היינו שמבררים את העולם עצמו, ומתקשרים לאלקות ע"י הגשמיות, והרי שורש הגשמיות הוא למעלה מעלה משורש העולמות העליונים (היינו שמושרש ב'מחשבה תחילה', ה'נתאוה' של עצמותו ומהותו ית') – מתקשרים בעצמותו ומהותו ית' ממש].

והוא שאמרו רז"ל²⁹: 'עמוד אחד וצדיק שמו, שעליו העולם עומד'.³⁰

אמרו חז"ל שיש צדיק אחד שהוא ה'עמוד' שעליו העולם עומד – והכוונה לצדיקים ד'עלמא דאתגליא', כי דוקא צדיקים אלו הם ה'עמוד' של

שבמאכל דוקא, הרי יש גם בהאדם 'מוצא פי הוי' ולמה צריך ל'המוצא פי הוי' שבמהאכל דוקא. והתירוץ הוא, שה'מוצא פי הוי' שבמהאכל הוא נעלה יותר, ולכן המוצא פי הוי' שבמהאכל דוקא פועל קישור הנשמה בגוף להיותו נעלה יותר דמזה שהוא נמצא למטה יותר מזה עצמו מוכן שברשו הוא נעלה יותר, כי ווער קאן קומען למטה יותר דוקא זה שהוא גבוה ביותר, שכל הגבוהה ביותר דוקא הוא בכחו לירד למטה יותר ולכן 'המוצא פי הוי' שבמהאכל דוקא נותן חיזוק בהאדם' (ד"ה שלח לך תשי"א – בקשר למבואר כאן במאמר זה, ע"ש).

28. בהנחת אדה"א כאן מקשר ענין זה עם דעת בית הלל

וגבוה מאד, כמו על דרך משל הדגים ששטים בים, כך הם שטים, ובטיסה אחת מגיע למעלה מעלה, וגדולה הרבה מעבודת הצדיקים שבגשמיות שמחה בבשר כו', שהכל למטה במדריגה. מה שאין כן הילוכם, שהוא כמשל דג הים ששט מקצה העולם ועד קצהו, כך הילוכם ברוחניות בטיסה אחת (מיט איין שו"פ ב"א) עולים ומגיעים למעלה מעלה. ואין זה כלל בבחינת התלהבות

בטיסה אחת (מיט איין שו"פ בלשון איריש) **עולים ומגיעים למעלה מעלה.**

למרות מעלת העבודה במצוות מעשיות בגשמיות כמבואר לעיל באריכות – לאידך גיסא יש בזה גם חסרון גדול, כפי שנתבאר לעיל, כי כיון דהעבודה היא עבודה גשמית, והגשמיות מוגבלת ("למטה במדריגה"), הרי הקשר לאלקות הנפעל ע"י זה הוא קשר מוגבל והוא במדריגה נמוכה. כי אמנם הגשמיות מושרשת בא"ס ב"ה ממש ("סוף מעשה במחשבה תחילה") ולכן דוקא ע"י העבודה בגשמיות מתקשרים לעצמותו ומהותו ית' ממש – אך בסופו של דבר הגשמיות כפי שירדה למטה היא ענין מוגבל ונמוך ביותר. ולכן למרות שדוקא על ידה מתקשרים לעצמותו ומהותו ית', כל עוד הקשר נעשה ע"י ההתעסקות בגשמיות, הרי זה קשר מוגבל ביותר.

ודוקא ע"י עבודת הצדיקים ד'נוני ימא' – הרי למרות שע"י עבודתם (כפי שהיא מצד עצמה, ללא החיבור עם עבודת הצדיקים ד'עלמא דאתגליא' – ראה לקמן בפרקים הבאים), אי אפשר להתקשר עם עצמותו ומהותו ממש, בכל זאת הקשר לאלקות הנפעל ע"י עבודתם הוא קשר אמיתי, בלתי מוגבל כלל.

וכיון שהקשר של צדיקים אלו לאלקות לא נפעל ע"י מעשים גשמיים מוגבלים – לכן ביכולתם להתקשר באלקות ב"טיסה אחת" שלא בסדר והדרגה כלל³¹.

ים' ויבשה' קאי על בחי' 'עלמא דאתכסיא' (ים) ו'עלמא דאתגליא' (יבשה), ב' מיני הצדיקים הנ"ל. וכיון שיש צורך בעבודה של שניהם, אמרו רז"ל ש"כל מה שיש ביבשה יש בים", היינו שיש מעלה בעבודת הצדיקים ששרשם מבחי' ים, ויש מעלה בעבודת הצדיקים ששרשם מבחי' יבשה, ו'כל מה שיש ביבשה יש בים', היינו שזקוקים גם לעבודה של 'יבשה' וגם לעבודה של 'ים', כנ"ל.

[וכעת חוזר לבאר שוב את מעלת הצדיקים ד'נוני ימא' דלכאורה, לאחר שנתבאר שדוקא ע"י עבודת הצדיקים ד'עלמא דאתגליא' מתקשרים לעצמותו ומהותו ית' – אינו מובן מדוע אומרים שדוקא ע"י עבודת הצדיקים ד'נוני ימא' מתקשרים בקשר בלתי מוגבל לאלקות. וגם צ"ב הנתבאר לעיל שדוקא הצדיקים ד'נוני ימא' הם המחברים העולמות לאין סוף ב"ה" – והרי לכאורה דוקא הצדיקים ד'עלמא דאתגליא' הם העובדים בעולמות ע"מ לבררם ולא הצדיקים ד'נוני ימא' הפועלים יחודים עליונים. וזהו שממשיך לבאר:]

כי, הנה, הילוך הצדיקים הנקראים 'נוני ימא', היא נפלאה וגבוה מאד, כמו על דרך משל הדגים ששטים בים, כך הם [הצדיקים ד'נוני ימא'] שטים, ובטיסה אחת מגיע למעלה מעלה, וגדולה הרבה מעבודת הצדיקים שבגשמיות – שמחה בבשר כו', שהכל למטה במדריגה. מה שאין כן הילוכם, שהוא כמשל דג הים ששט מקצה העולם ועד קצהו, כך הילוכם ברוחניות,

שעל המטה פ"א, נתבאר בלקו"ת צו יז, ב. ובכ"מ) שבעת

31. וזהו מעין המסופר על האריז"ל (פע"ח שער ק"ש

ורתיחת הדמים, כמו עבודת הצדיקים הנ"ל שבגשמיות, שמחה בכשר שמחה, בין, בחינת רשפי אש ושלהבת כו', אלא אדרבה בקרירות הדמים ובנחת",

וגם ענין זה נרמז בכך שצדיקים אלו נקראים 'נוני ימא' – כי כשם שהדגים שבים יכולים לשוט מקצה אחד של הים לקצה השני ב"טיסה אחת", כך צדיקים אלו יכולים לעלות מעלה מעלה ב"טיסה אחת" שלא בסדר והדרגה כלל, כנ"ל. [ומבאר בפרטיות יותר את המעלה של עבודת הצדיקים ד'נוני ימא':]

ואין זה כלל בנחינת התלהבות ורתיחת הדמים, כמו עבודת הצדיקים הנ"ל שבגשמיות, שמחה בכשר, שמחה בין – בחינת רשפי אש ושלהבת כו', אלא אדרבה, בקרירות הדמים ובנחת".

עבודת הצדיקים ד'עלמא דאתגליא' היא ב"גילוי רשפי אש, התלהבות גדולה ועצומה ביותר עד כלות הנפש ממש" (הנחת אדה"א), כי כידוע (ראה ד"ה יהודה אתה תרס"ו ועוד), כדי לזכך את החומריות של הנפש הבהמית זקוקים לעבודה בהתלהבות וברשפי אש דוקא, כדי להלהיב אף את הנפש הבהמית, ומאחר שעבודת צדיקים אלו היא לברר את הגשמיות שלהם ושל העולם, כולל גם את הנפש הבהמית שלהם, הרי הם "מבררים את לבכם בעבודה שכלב בהתלהבות ברשפי אש" (הנחת אדה"א).

אבל עבודת הצדיקים ד'נוני ימא' אינה בהתלהבות, כי מאחר שלגבי צדיקים אלו לא קיימת כלל מציאות נפרדת של עולם והם בטיילים

לגמרי לאלקות, לא שייך אצלם עבודה בהתלהבות כי ב"התלהבות ורשפי אש האהבה הוא עדיין בחי' יש מי שאוהב" (לקו"ת ד"ה בהעלותך, צוין בהגהת הצ"צ כאן), כי עצם התנועה של התלהבות מורה על כך שיש כאן 'מציאות' של אדם המתלהב מאלקות. ועבודתם של צדיקים אלו היא, איפוא, "בקרירות הדמים ובנחת", כי הם תמיד עומדים בביטול מוחלט לאלקות בלי שום הרגש של יישות.

ולכן דוקא צדיקים אלו – למרות שאינם מתעסקים עם הגשמיות ואין להם את המעלה הנפלאה שבדבר, בכל זאת דוקא הם מתקשרים לאלקות בקשר אמיתי ומושלם, ודוקא על ידם מתקשר העולם עם א"ס ב"ה:

"הענין יובן ע"פ משל השפעת הרב לתלמיד . . הנה אנו רואים שיצטרך התלמיד להפשיט את עצמו מכל וכל כדי שלא יבלבל את שפע קבלתו לקבל את השכלה הנשפעת מאת הרב, כי צריך להיות בחינת 'כלי' לגבי הרב, וא"כ צריך להשפיל את עצמו, וכל מה שיניח את עצמו ביותר, יותר יהי' ביכלתו לקבל ולקלט בעומק את השפע כי מפני בחי' השפלות שהשפיל את עצמו והטה לבבו והכיניו רק לשמוע שפע הרב יעשה בזה בחי' כלי כנפשו דהיינו בחי' חלל בית קיבול . . וכלי ריקן מחזיק . . [ומפני זה] אנו

הנחות צמח צדק

ח. ועיין מ"ש בביאורי זוהר וירא (ק"ב א'), ע"פ "וגם אמנה אחותי בת אבי היא" כו'. ומ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות [לקו"ת בעלותך לא, ד], בענין "חייך שלך גדול משלהם".

ע"י ענינים רוחניים, ההתקשרות היא ב'טיסה אחת', משא"כ כאשר הקשר נפעל ע"י עבודה גשמית, הרי הוא נוצר שלב אחר שלב, בסדר והדרגה (ע"פ אוה"ת והגהת הצ"צ לעיל).

השינה השיג דברים שכדי לפרשם בדיבור צריך שנים רבות, כי השגה רוחנית היא בלתי מוגבלת, וברגע אחת היה יכול להשיג דברים שלבארם בדיבור גשמי צריך שנים רבות. ועד"ז בנוגע לקשר לאלקות – כאשר הקשר נפעל

ובטיסה אחת מגיעים למעלה מעלה כו' כנ"ל, ואי אפשר לבאר דבר זה בדיבור איך ומה הוא, ולכן לא קיים רבי שמעון בר יוחאי בהיותו במערה כמה מצות מעשיות כנ"ל, אלא הכל ברוחניות, למעלה מבחינת שמחה בבשר כו'. וזהו ענין סנפיריו של הלוינתן (הנקראים פלו"ש פערד"ן), שבהם הוא שט מן הקצה

הצדיקים ד'נוני ימא' שעבודתם היא בקרירות ובביטול מוחלט – ביכולתם להתקשר באלקות בקשר אמיתי ובלתי מוגבל.

ובטיסה אחת מגיעים למעלה מעלה כו', כנ"ל, ואי אפשר לבאר דבר זה בדיבור איך ומה הוא³².

כי עבודה זו – בהיותה עבודה בלתי מוגבלת ולגמרי מן הגשמיות לגמרי, היא נפלאה מהשגתנו לגמרי.

ולכן לא קיים רבי שמעון בר יוחאי בהיותו במערה כמה מצות מעשיות כנ"ל, אלא הכל ברוחניות, למעלה מבחינת שמחה בבשר כו'. כלומר:

נוסף על המבואר לעיל שע"י עבודתו הרוחנית היה בכחו של רשב"י לפעול את אותם יחודים שנפעלים ע"י המצוות גם בלא קיום המצוות בפועל בגשמיות – הנה לפי משנ"ת עתה מבואר שיתירה מזו: כשרשב"י היה במערה, לא זו בלבד שהשיג את מה שרוב בני אדם משיגים ע"י קיום המצוות אלא השיג יותר מזה, בחי' יותר עליונה, שאפשר להשיג רק ע"י עבודתו הרוחנית בבחי' קרירות (מתוך ביטול מוחלט, כנ"ל) שעל ידה מתקשרים לאלקות ב'טיסה אחת'.

וזהו ענין 'סנפיריו' של הלוינתן (הנקראים פלו"ש פערד"ן), שבהם הוא שט מן הקצה כו'.

כבר נתבאר ד'לוינתן' הוא בחינת הצדיקים ד'נוני ימא'. וממילא מובן דהענין הרוחני שבסנפיריו של ה'לוינתן', הוא היכולת להתקשר

רואים בחוש שכאשר המקבל . . נתפעל בבחי' התלהבות ורעש ההתפעלות . . לא יוכל לקבל את השכל שהוא שומע . . בהיותו טרוד בבחי' . . ההתפעלות ברעש . . מפני שבחי' טבע כלי הקבלה הנ"ל הוא היפוך זה ממש – שהטבע של כלי הקבלה הוא בחי' השפלות . . וזה [שהוא בהתפעלות והתלהבות] טבעו להתעלות ולהתנשאות, ונמצא שהמה ב' הפכים מנגדיים ממש. ועל כן לא יוכל המקבל לשמוע היטב ולקבל השפע בשעה שהוא בהתלהבות, כי לא יוכל להיות כלי ריקן מטעם הנ"ל, אבל כשהוא בלתי התלהבות . . ואדרבה הוא בבחי' ביטול . . בחשאי . . אזי יותר יוכל לקבל את השפע

(ביאורי הזהר פר' וירא – נסמן בהגהת הצ"צ כאן).

והיינו דכאשר התלמיד עומד בתנועה של התפעלות והתלהבות (אפי' אם ההתלהבות היא תוצאה מההתפעלות שלו מהשכל ששמע מהרב עצמו) אין הוא מסוגל להיות 'מקבל' אמיתי מהרב, כי כדי להיות 'מקבל' צריך להיות בביטול גמור, וכאשר הוא מתפעל ומתלהב, הרי הוא נותן ביטוי לרגשות האישיים שלו, היינו למציאות שלו, ואם כן אינו נמצא בביטול מוחלט אל הרב. וכן הוא גם בנמשל:

מאחר שעבודת הצדיקים ד'עלמא דתגאליא' היא בבחי' בירור הגשמיות, וממילא בהתלהבות גדולה (כנ"ל), הרי תמיד נרגשת מציאותם, וממילא אין הם כלים ראויים להתקשר לאלקות לגמרי (כמו התלמיד שעומד בהתלהבות). ודוקא

32. בתקע"א הלשון הוא: "ואי אפשר לבאר דבר זה היטב בכתב ובמכתב איך ומה הוא".

כו', ולכן העולם כולו עומד על לויתן, שמקיף כל העולם כנודע בדברי רז"ל.

ולעתיד, הלויתן יעשה מלחמה עם שור הבר וישחטנו בסנפיריו. כי הנה עבודת הצדיקים שבבחינה השנית נקראת שור הבר, פני שור מהשמאל, אלא שהוא בר וזך כו'. כי הנה גם עבודתם במעשה גשמיית כמו ושמחת בחגך דיום טוב ואין שמחה אלא בבשר כו', אינו כפשוטו שיאכל בשר השור למלאות בטנו ח"ו וישיש בו, אלא בחינת העלאות, כענין שלמי

לאלקות ב"טיסה אחת" כמו שע"י הסנפירין יכול הלויתן לשוט מקצה אחד של הים לקצהו השני. ולכן, העולם כולו עומד על לויתן³³, שמקיף כל העולם, כנודע בדברי רז"ל.

לפי זה יבוארו דברי רז"ל שהעולם כולו עומד על הלויתן, והלויתן מקיף את כל העולם - כי דוקא ע"י עבודת הצדיקים דינוני ימא', בחי' ה'לויתן', יכולה להיות התקשרות לאלקות בקשר אמיתי בלתי מוגבל.

פרק ד

הביאור הפנימי במלחמת הלויתן ושור הבר

[על פי כל הנ"ל ישוב לבאר מהו ענין ה'קניג' שיה' בין הלויתן ושור הבר לעתיד לבוא:]

ולעתיד הלויתן יעשה מלחמה עם שור הבר וישחטנו בסנפיריו.

כי, הנה, עבודת הצדיקים שבבחינה השנית נקראת 'שור הבר', 'פני שור מהשמאל'³⁴, אלא שהוא 'בר' וזך כו'.

על-פי פנימיות הענינים 'שור הבר' הוא הצדיקים ד'עלמא דאתגליא' שעבודתם היא לברר ולזכך את הגשמיית של העולם (כנ"ל), וזה נרמז

ב'שור הבר': כי 'פני שור מהשמאל' [שבמרכבה העליונה] הוא מקור חיים של כל הבהמות והחיות שבעוה"ז. . [ו]כמו שהם למטה הם מגושים מאד, ומעורבים טוב ורע, אך ע"י עבודת הצדיקים הנ"ל נעשה בחי' 'שור הבר' (תקע"א) מלשון בר וזך (כפי שיבאר להלן).

[ומבאר כיצד ע"י פעולת צדיקים אלה נעשה מה'שור' 'שור הבר':]

כי, הנה, גם עבודתם במעשה גשמיית - כמו "ושמחת בחגך" דיום טוב, ו"אין שמחה אלא בבשר" כו' - אינו כפשוטו, שיאכל בשר השור למלאות בטנו ח"ו, וישיש בו. אלא בחינת העלאות.

כפי שנתבאר לעיל, עיקר עבודתם של צדיקים אלו אינה ביחוד יחודים עליונים אלא במצוות מעשיות בגשמיית דוקא. אבל, גם הם מקיימים את המצוות המעשיות באופן נעלה מאד, ולדוגמא בעת אכילת בשר כדי לקיים את מצות שמחת יום טוב, אין הצדיקים שמחים בכך שמילוי תאוות בטנם ח"ו, אלא השמחה שלהם היא "בבחינת העלאות", היינו שע"י "שמעלים הגשם להתעלות ולהתכלל באור ה' אחד" (תקע"א), מתעוררת בהם "שמחה שהוא נמשך מצד. . . הביוררים שנתברר מהם ועולה לה" (הנחת אדה"א).

34. יחזקאל א, י.

33. פרקי דרבי אליעזר סוף פרק ט'. זהר חלק ב' לד, א. קח, ב. זהר חלק ג' רעט, א. ועוד.

שמחה מבשר גשמי שהיה בזמן בית המקדש שהיו ריח ניחוח ממש לה', ועל דרך זה הוא שמחה בבשר יום טוב, וכמו שאומרים וישמחו בך כו', כך דייקא, אלא שהוא לשון בקשה מפני שחרב בית מקדשנו כו'. וזה נקרא שור הבר, מלשון בר לבב, פירוש בשר זך ובר, דהיינו שמחה לה' הנולד מזה ברשפי אש והתלהבות כו', אלא שאף על פי כן מילתא זוטרתא היא לגבי הילוך הנפלא של הצדיקים הנקראים לויתן, לפי שבא מדבר גשמי ובעל גבול כו', מה שאין כן ההילוך שלהם שבטיסה אחת בקרירות ובנחת מגיעים למעלה מעלה, שהיא גדולה יותר לאין קץ. ולכן הלויתן ישחוט את שור הבר, פירוש

וזה נקרא 'שור הבר', מלשון "בר לבב" ³⁶ - לב טהור.

פירוש: בשר זך ו'בר', דהיינו, שמחה לה' הנולד מזה ברשפי אש והתלהבות כו'.

כאשר השמחה באכילת הבשר (שנשתלשל מ'פני שור' שבמרכבה העליונה) הוא מהבירורים שנתבררו ונכללו למעלה - אזי ה'שור' (הבשר, וכן הנפש הבהמית של האדם) נעשה 'בר' זך.

אלא, שאף על פי כן, מילתא זוטרתא היא לגבי הילוך הנפלא של הצדיקים הנקראים 'לויתן', לפי שבא מ'דבר גשמי ובעל גבול כו'. כי סוף סוף קשר זה לאלקות נוצר ע"י עבודה עם ענינים גשמיים, כנ"ל בארוכה.

מה שאין כן ההילוך שלהם, שבטיסה אחת בקרירות ובנחת מגיעים למעלה מעלה, שהיא גדולה יותר לאין קץ.

[כדי להבין את הדברים דלהלן יש להקדים:

עד עתה נתבאר שיש מעלה ב'לויתן' (עבודת הצדיקים ד'נוני ימא'), ויש מעלה ב'שור הבר' (עבודת הצדיקים ד'עלמא דאתגליא'). המעלה ד'לויתן' היא שדוקא על ידי עבודתו מתקשרים לאלקות בקשר בלתי מוגבל וב'טיסה אחת', ואילו המעלה שב'שור

כענין שלמי שמחה מבשר גשמי, שהיה בזמן בית המקדש, שהיו ריח ניחוח ממש לה', ועל דרך זה הוא שמחה בבשר יום טוב, וכמו שאומרים ³⁵ 'וישמחו בך' כו', 'בך' דייקא, אלא שהוא לשון בקשה, מפני שחרב בית מקדשנו כו'.

שמחת הצדיקים באכילת בשר ביום טוב בזמן הזה, היא בדוגמת ה'נחת רוח' להקב"ה שנגרמה על ידי הקרבתם על המזבח ועלייתם להתכלל באלקות של השלמי שמחה, בזמן שבית המקדש היה קיים. . . ועד"ז היא השמחה של הצדיקים באכילת בשר ביו"ט בזמן הזה, שהיא שמחה כתוצאה מזה ששמבררים את הבשר ומעלים אותו לאלקות.

וזהו שאומרים "וישמחו בך", שהשמחה אינו ח"ו מצד הגשמיות של הבשר, אלא "בך" - בהקב"ה, היינו שמחה על שהדברים הגשמיים נתעלו ונתקשרו באלקות. ומה שאומרים וישמחו בך בל' עתיד - אף שגם עתה שמחים הצדיקים ע"י עבודת הבירורים שלהם, הוא כי עיקר השמחה למעלה נעשית ע"י העבודה בבית המקדש, ולכן אומרים "וישמחו" בלשון בקשה על העתיד, כי כעת בית המקדש חרב, ומבקשים שנזכה לשמחה האמיתית.

שיעלה אותו על ידי הטיסה שלו, וזהו בסנפיריו, שבהם ועל ידם עיקר העלייה שלו כו', שזהו למעלה מכחם עצמם של הצדיקים הנקראים שור הבר.^ט אך באמת גם שור הבר יעלה את הליותן, כי בבחינה אחת עבודתם נעלית יותר, אף שהיא בבחינת עבודה גשמית, הרי כן צריך להיות על פי התורה, ושמחה בחגך ואין שמחה אלא בבשר ויין כו', ומצד זה יעלה הוא אותו. וזה יראה

הבר' היא שדוקא בעבודתו מתעסקים עם הגשמיים ומתקשרים לעצמותו ומהותו ית'.

אמנם, התכלית היא שיהי' **חיבור** בין ב' עבודות אלו. כלומר שמחד גיסא יתקשרו לעצמותו ומהותו ית' ממש, ולאידך גיסא הקשר יהי' קשר אמיתי ובלתי מוגבל. וחיבור זה נעשה ע"י שכל אחד מב' סוגי הצדיקים 'מעלה' את הסוג השני שאז כל אחד מקבל את המעלה של השני, היינו שהצדיקים ד'ליותן' מעלים את הצדיקים ד'שור הבר', וממילא ההתקשרות שלהם בעצמותו ומהותו ית' שנוצרה ע"י העבודה שלהם בדברים גשמיים, נעשה קשר אמיתי בלתי מוגבל. ואילו הצדיקים ד'שור הבר' 'מעלים' את הצדיקים ד'ליותן' וגורמים שהקשר האמיתי ובלתי מוגבל שיש להם באלקות, יהי' לא רק לאורות הכי עליונים, אלא לעצמותו ומהותו ית' ממש.

[זהו שמבאר:]

ולכן, הליותן ישחוט את שור הבר.

פירוש, שיעלה אותו על ידי הטיסה שלו, וזהו 'בסנפיריו', שבהם ועל ידם עיקר העלייה שלו כו', שזהו למעלה מכחם עצמם של הצדיקים הנקראים 'שור הבר'.^ט

מבואר בכ"מ (ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' תי ועוד)

שהפ"י הפנימי בדברי הגמרא (חולק ל, ב) "אין

'ושחט' אלא 'ומשך' הוא דענין השחיטה הוא 'להמשיך' ו'למשוך' את הבהמה למעלה. ועד"ז גם כאן גבי הליותן ושור הבר, שהפ"י הפנימי של שחיטת שור הבר ע"י הליותן הוא שיעלה – היינו שהליותן ימשיך בשור הבר את המעלה שאין בשור מצד עצמו, היא הקשר האמיתי והבלתי מוגבל לאלקות.

וזהו הטעם שהשחיטה תהי' ע"י 'סנפיריו' של הליותן דוקא, כי כפי שנתבאר לעיל, ב'סנפיריו' של הליותן באה לידי ביטוי מעלתו – היכולת להתקשר לאלקות באופן בלתי מוגבל, ב'טיסה אחת'.

אך, באמת גם שור הבר יעלה את הליותן, כי בבחינה אחת עבודתם נעלית יותר, אף שהיא בבחינת עבודה גשמית, הרי כן צריך להיות על פי התורה, "ושמחה בחגך", ואין שמחה אלא בבשר ויין כו', ומצד זה יעלה הוא אותו.

מאחר שיש מעלה בעבודת שור הבר – כי העבודה הגשמית היא מה ש"צריך להיות על פי תורה", היינו שדוקא עבודה זו הוא מה ש"עלה במחשבה תחילה" כי התהוות העולמות היתה ע"מ שיקיימו את התורה בגשמיים בעולם הזה (ע"פ אדה"א) – לכן אף שור הבר 'יעלה' את הליותן, כנ"ל.

הנהות צמח צדק

ט. ועיין בפרדס בערך הכינויים ערך 'ליותן', מענין הסנפירים.

הקדוש ברוך הוא לעתיד לבוא לצדיקים כללות עבודתם בהאי עלמא, ששניהם כאחד טובים, בהא האי עדיף ובהא האי עדיף.³⁷

יח ד

והנה הלוייתן ישחוט את שור הבר בסנפיריו, אף שכהיום שחיטה כזו פגומה גמורה היא מחמת ההפסק בו, אבל לעתיד צריך להיות כן דוקא. כי ענין השחיטה זו, היא בחינת עליות שור הבר למעלה מעלה על ידי הלוייתן המעלהו בסנפיריו, ולכן צריך להיות הפסק בינתיים, שהרי אי אפשר להיות כל העלייה בבת אחת, כנודע שיש כמה היכלות היכל הזכות היכל הרצון בו, ואי אפשר להיות כל העליות בפעם אחת, אלא הפסק בין היכל להיכל, ולכן יתיר הקדוש ברוך הוא פגימה זו.³⁸ והנה שור הבר יעלה את הלוייתן על ידי שידקרנו בקרניו.

הרצון בו – ואי אפשר להיות כל העליות בפעם אחת, אלא הפסק בין היכל להיכל. ולכן, יתיר הקדוש ברוך הוא פגימה זו.³⁸

מאחר שעיקר פעולת השחיטה של שור הבר ע"י הלוייתן היא לגרום שאף צדיקים אלו יתקשרו באלקות בתכלית היחוד ממש – מובן שא"א שדבר זה יהיה בפעם אחת, שהרי הכוונה והתכלית היא שצדיקים אלו עצמם יתעלו ויהיו מקושרים בתכלית באלקות בפנימיות. וכיון שכן, הנה כל פעם שהצדיקים 'מתעלים' קמעא ומתדבקים יותר באלקות, צריך שיהי' להם 'עיכוב' באותה מדרגה – שם 'יתעצמו' במדרגה זו, ורק אז יתעלו עוד יותר ויתקשרו בקשר אמיתי במדרגה יותר נעלית. ואילו היו עולים בבת אחר, לא היו יכולים להתקשר באלקות בפנימיות (ראה באריכות ובפרטיות בתקע"א).

ולכן יתיר הקב"ה אז שחיטה בסנפירין, כי

וזה יראה הקדוש ברוך הוא לעתיד לבוא לצדיקים כללות עבודתם בהאי עלמא, ששניהם כאחד טובים, בהא האי עדיף, ובהא האי עדיף.³⁷

פרק ה

שחיטה בסנפירין ובקרניים

והנה, הלוייתן ישחוט את שור הבר בסנפיריו, אף שכהיום שחיטה כזו פגומה גמורה היא, מחמת ההפסק³⁷ בו, אבל לעתיד צריך להיות כן דוקא.

[ומבאר הטעם לזה מדוע בשחיטה דלעתיד

לבוא צריך להיות הפסק:]

כי ענין השחיטה זו, היא בחינת עליות שור הבר למעלה מעלה על ידי הלוייתן המעלהו בסנפיריו. ולכן, צריך להיות הפסק בינתיים, שהרי אי אפשר להיות כל העלייה בבת אחת. כנודע, שיש כמה היכלות – 'היכל הזכות', 'היכל

הנהות צמח צדק

י. הג"ה: עוד יש לומר: שנקרא 'שור הבר' על דרך 'ורב תבואות בכח שור' [משלי יד, ד], ו'מִמֶּנִּי לֹא קִרְאתִי לְשׁוּרֵי שׁוּרִי, אֲלֵא לְשׁוּרֵי שְׂדֵי' [שבת קיח, ב], והתורה נקראת 'נרמ' ב, ג. וראה תו"א נד, ב] 'ראשית תבואתה', וכל זה נמשך בכח שור, על כן נקראים צדיקים אלו על שם 'שור הבר'. ועוד יש לומר: דהנה, מבואר לעיל דבחי' צדיקים אלו זהו ענין 'עמוד אחד וצדיק שמו' בו, וזהו בחינת יוסף הצדיק, הוא נקרא שור, כמ"ש [דברים לג, יז] "בבור שורו הדר לו" (וכמ"ש בוחר פרשת שמיני דף ל"ח ב', ובמקדש מלך שם) עד כאן הג"ה. יא. ועיין מה שכתוב במקום אחר

37. ראה לקו"ש ח"י"ב ע' 177 שקו"ט בלשון רבינו כאן.

וזהו הענין הפנימי של 'קרני' השור: הקרניים הם כמו 'כתר' על גבי השור, ו'כתר' (כידוע) מורה על ענין 'מקיף', כמו הכתר המקיף את ראשו של האדם ועומד למעלה ממנו. ולכן קרני השור מורים על השרש של 'פני שור' ב'מקיפים' דעולם התוהו. ולכן יעלה שור הבר את הליתן דוקא ע"י קרניו – כי מעלתו של שור הבר על הליתן הוא היותו מושרש במקיפים דעולם התוהו, התוכן של הקרניים שלו (ע"פ הנחת אדה"א).

העלי' הנעשה ע"י השחיטה של הליתן צ"ל דוקא עם 'הפסק בינתיים', בין עלי' לעלי'. והנה, שור הבר יעלה את הליתן על ידי שידקרנו בקרניו. כי מעלת שור הבר היא, כמבואר לעיל בארוכה, שהגשמיות מושרשת ב"מחשבה תחילה". ובפרטיות יותר, מבואר בכ"מ בחסידות ששרש הגשמיות הוא ב'מקיפים' דעולם ה'תוהו' שלמעלה מסדר השתלשלות (הנקרא עולם ה'תיקון').

הגהות צמח צדק

[תו"א פ' מקץ מב, א-ב] בענין עליית התפלה דרך ההיכלות עליונים כו', בביאור ענין 'מווזה מימין', וממה שכתוב שם יובן גם כאן.

עיונים

להערה 13:

לכאורה צריך לומר, שהדמיון בין העבודה דהצדיקים ד'נוני ימא' והעבודה דלפני מ"ת – הוא אך ורק בזה שבשניהן נפעל ההמשכות ע"י עבודה רוחנית ולא גשמית.

כי לכאורה מוכח – דאף הצדיקים ד'נוני ימא' פועלים חיבור של העולמות עם אלקות, ודלא כמו לפני מ"ת שהיתה גזירה ד"תחתונים לא יעלו לעליונים כו" (תנחומא וארא טו). וכמפורש לקמן במאמר, שהצדיקים ד'נוני ימא' הם "המחברים העולמות לאין סוף ב"ה". וראה ד"ה לויטן תשי"ב שהענין ד'לויטן' פועל תכלית הכוונה ד'דירה בתחתונים', וראה גם לקו"ש ח"ד ע' 1232.

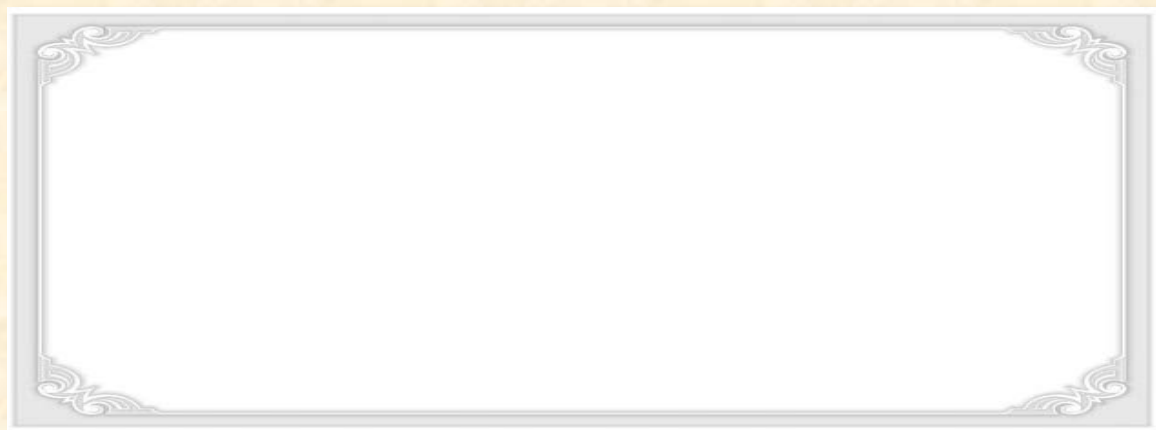
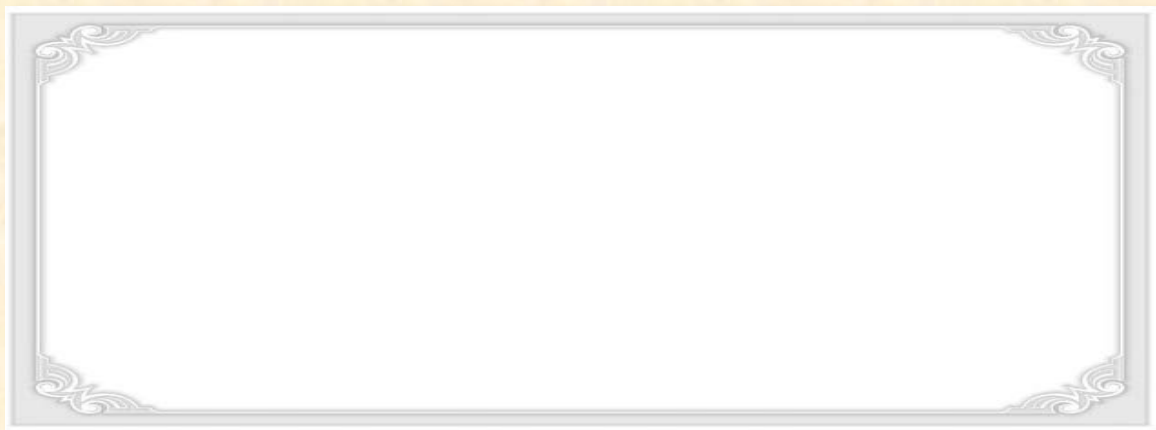
להערה 22:

צ"ב מה שנאמר במאמר דהצדיקים דעלמא דאתגליא ממשיכים אלקות בכל יו"ט ע"י מצוות מעשיות דוקא, ו"בשבועות על ידי מתן תורה".

וראה בס' 'המלך במסיבו' (ח"א ע' שיג) שבמענה לשאלת השואל "בכל יו"ט ישנם מצוות שמקיימים כגשמיים כגון מצה בפסח סוכה וד' מינים בסוכות מהי המצוה של יו"ט דשבועות", ענה כ"ק אדמו"ר זי"ע: "ההחלטה והקבלה שהגנו מקבלים על עצמינו בקבלת התורה".

ומחכם אחד שמענו, שהשאלה שם היתה בנוגע להפשט מאמר דידן, דמהו המצוה מעשית של "מתן תורה" הנוכר כאן (וכן מסר שהתשובה היתה בע"א, ואכמ"ל).

פטריוני פרשת שמירה

פטרוני הגליון

לזכות ידידינו הנכבד

הרה"ח ר' אברהם בן שרה אסתר שיחי

ויוגות מרת הניה בת רבקה תחי

הולצברג

וכל יוצ"ח שיחי

לזכות

ידידינו הנכבד הרה"ח ר' ישעי' זושא

וזו' מרת אסתר שיחי ווילהעלם

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

לזכות

השליח הרה"ח ר' יוסף יצחק ויוגותו מרת שטערנא

שרה שיחיו מינץ

ולזכות הילדים מנחם מענדל, אייזיק גרשון,

צמח, משה, וחי' מושקא שיחיו מינץ

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה,

ושירו מום הוריהם אידישע חסידישע נחת

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' אליהו ציון בן הרה"ח ר' חנניה ומרת ברוכה

ולזכות מרת סופי' בת גרז שתבלחט"א

ולזכות ר' חיים שמעון בן רחל,

ומרת חי' לאה בת ראשקא שיחיו

נדבת אוריאל בן סופי' ויוגותו מרת חנה טויבע

בת חי' לאה ומשפחתם שיחיו

שיחיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה

נדבת

ר' יוסף הלוי ויוגותו מרת חנה מלכה שיחיו

גורביץ

לזכות כל משפחתו

שיחיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל

מנדבים חודשיים

לזכות הרה"ת ר' לוי הלוי בן שרה וזוגתו

מרת שיינא מלכה בת רחל

ובניהם יהודית, צבי הירש הלוי, חי'

מושקא בת שיינא מלכה

...

Refuah Sheleima to

Daniel Reuvein ben Dina

Donated Anonymously

לזכות ר' יעקב בן חנה שיחיו גרסון

וכל משפחתו

...

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו לזכות

מרת חי' מושקא גורביץ

וכל משפחתם

לזכות הרה"ת ר' שמואל דוד וזוגתו

שיחיו ניומאן וכל משפחתם

...

לזכות משפחת אהרן

שיתברכו בכטו"ס

...

לזכות משפחת באביטש

שיתברכו בכטו"ס

לזכות הת' מנחם מענדל בן שיינא באשא

...

לזכות הרה"ת ר' אביגדור סימאנדס וכל משפחתו

...

לזכות ולרפוש עבוד חי' אלה שתחי' בת ריסא

ולזכות עמנואל בן חי' סאשה

...

לזכות ולרפוש ליוסף יצחק בן איריס ודורי בן אורה

...

לזכות אשר בן רינה לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש

...

לזכות ולרפוש לשאול אליהו שיחי' בן חנה רבקה שתחי'

...

לזכות מרת חנה מינא בת שושנה אביבה

...

לע"נ הר"ר כתרילאל שלום בן הר"ר חיים יצחק ע"ה

...

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו

...

לע"נ יחזקאל בן יוסף חיים ולע"נ רבקה בת יחזקאל

...

לע"נ ר' ראובן בן יוסף רובינשטיין ע"ה

נדבת חתנו ר' מיכל קארצאג

...

לזכות יהודית ולזכות אחיותיה חי' מושקא, זעלדא, ואחיה

שרגא פייוויש, מנחם מענדל

נדבת הורי' מרדכי אברהם ישעיהו ווג' מרת אסתר שפרה שלזנר

...

לזכות הרב ומשפיע שמואל לו, שימשין בעבודתו הקודש,

מאת תלמידו שאול גנגולי

...

לזכות אייזק גרשון בן שיינא באשא, מנחם מענדל, לוי,

יוסף, חי' מושקא, שלום דובער, אברהם זאב, יהושע זעליג

...

לזכות ר' לוי יצחק הלוי וזוגתו מרת חנה קורניסקי

וכל יוצאי חלציהם ולזכות 'חדר מנחם' מלבורן אוסטרליה

...

לע"נ ראובן אברהם בן אלתר שלמה זלמן

...

לזכות התמים מיכאל זחבי

לזכות כ"ק אדמו"ר נשיא דורינו

ולזכות הרבנית הצדקנית חי' מושקא

...

לזכות הרה"ת ר' אברהם דוד ומרת רחל לאה סיברג

...

לע"נ בתיה בת שלמה הלוי ע"ה

...

לזכות לוי וזוגתו מרת רבקה לאה ובניהם חי' מושקא, מנחם

מענדל, ובתיה מינא געלב

...

לזכות התמים אליהו סילפין

...

לזכות הרה"ת ר' אברהם אברמסון וכל משפחתו

...

לזכות הרה"ת ר' נחמן דוב שיחי' בן מאלע, ומשפחתו

...

לזכות הרה"ת ר' ישראל מאיר אברמסון וכל משפחתו

...

לע"נ הרה"ת אברהם ישעי' בהרה"ת עובדי' ע"ה שטראקס

...

לזכות בת שבע שתחי'

בת הרה"ת יוחנן מרזוב וכל משפחתו

...

לזכות דינה בת שבע בת מאירה אסתר

...

לזכות פערל רייזל בת אהובה ברכה

...

לזכות הרה"ת ר' יהושע בירקאוויץ וכל משפחתו

...

לע"נ רבקה אלטא בת חנה לאה ע"ה

...

לע"נ הילדה היקרה עדאל שיינא ע"ה

בת הרה"ת מרדכי אליהו יחט"א האנאווער

...

לזכות הרה"ת ר' חיים משהווגתו מנוחה רחל

ובניהם מנחם מענדל ופעסא

...

לע"נ הרה"ת ר' שמואל אייזיק הלוי ע"ה פאפאק

נדפס על ידי ולזכות משפחתו

...

לזכות אסתר בת רחל

נדפס באדיבות

538 Johnson Avenue | Brooklyn, NY 11237

t 718.628.6700 f 718.628.6900 e jobs@tphny.com w tphny.com